

Vanhustenhoito: Vuoden alusta voimaan tuleva uudistus vähentää hoitajien määrää vanhustenhoidossa

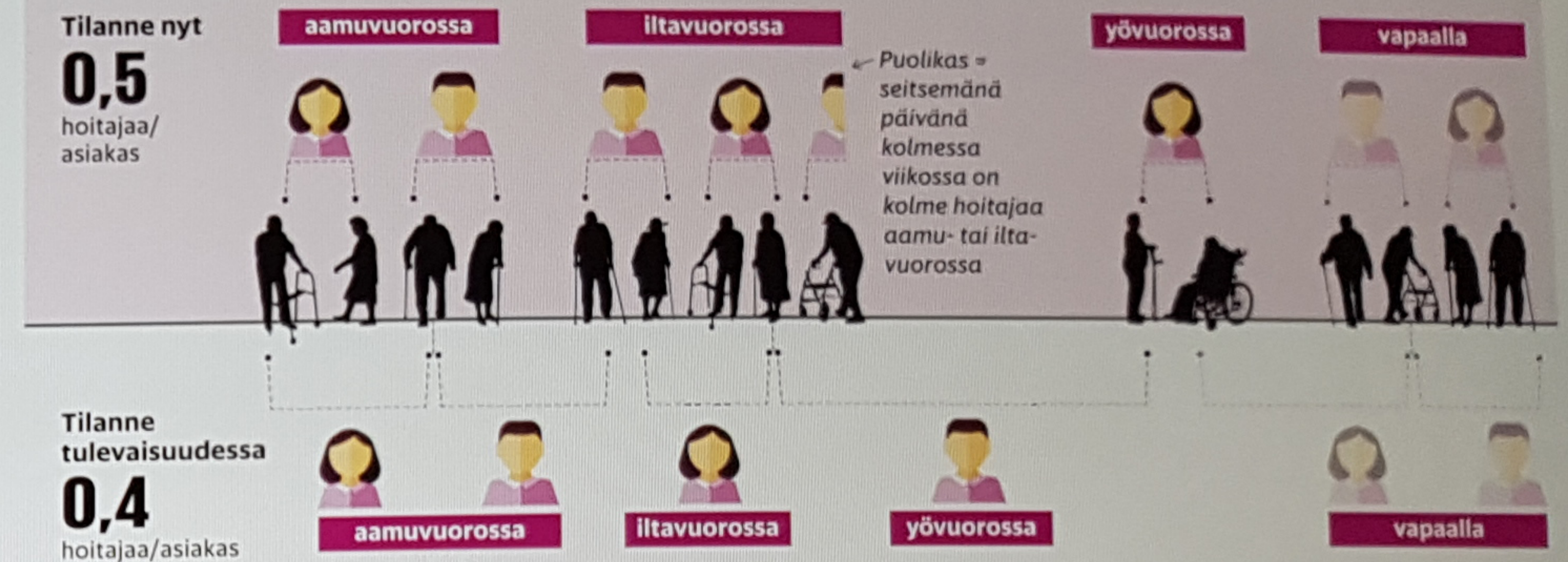

REIJO HIETANEN

Tupahoiva-hoitokodissa Sastamalassa on käytössä voimavaralettoinen hoitokulttuuri. Tupahoivan asukas Saimi Mutka ja johtaja Auli Härkälä laulavat olohuoneeseen tulleensa, sillä myös musiikki on arjen apuna.

Tätä on hoitajien vähimmäismitoitus käytännössä

Hoitajia vuorossa 15-paikkaisessa vanhaikodissa

Koonnut: TEPPO MOISIO / HS, grafiikka: MINTTU LINJALA / HS, COLOURBOX

nossa nyt niin alas, että vaikka kuinka haluaisit tehdä työtä hyvin, se alkaa olla erittäin vaikeaa. Ympäri vuorokaudista hoitoa tarvitsevat läkkäät ihmiset ansaitsevat parempaa”, hän sanoo.

SUOMEN lähi- ja perushoitajien liiton Superin puheenjohtajan Silja Paavolan mukaan uusi vähimmäismitoitus on johtamassa siihen, että vanhukset ovat hoitokäytöksissä vain säälissä. ”Se ei ole enää ihmisen elämää. Emme halua omaisillemme sellaista hoitoa”, hän sanoo.

Sosiaali- ja terveystieteiden johtajan Päivi Vuotilaisen mukaan mitoituksessa on kyse vähimmäisrajasta, jota ei saa alittaa. Vanhuspalvelulain mukaan henkilöstöä on oltava ”riittävästi” asiakkaiden tarpeisiin nähden.

Ministeriössä valmistellaan nyt uusia laatusuosituksia vanhustenhoitoon. Niissä korostetaan esimerkiksi uuden teknologian hyödyntämistä, lääkejake- lun ulkoistusta apteekkeille ja henkilöstön joustavaa liikuttelamista tarpeen mukaan.

Vuotilaisen mukaan samalla mitoituksella tuotetaan jo nyt eri yksiköissä erilaisia tulosta ja laatua. Niihin vaikuttavat johtaminen ja hoitokulttuuri. Paavola taas uskoo, että hoitajamitoituksen kutistamisen jälkeen vanhusten hoidon laatua ei enää pelasteta työn suunnittelulla.

UUDENLAISTA henkeä vanhus-tenhoitoon on silti luotu monissa paikoissa. Sastamalassa Pirkanmaalla hoitajia on koulutettu kinestetikkaan eli voimavaralettoiseen hoitoon. Ideana on, että vanhuksen pienetkin voimavarat otetaan käyttöön ja tämä voi osallistaa itse arjen tekemiseen vaikka olisikin huonokuntoinen.

Muistisairaiden vanhus-tenhoitoon on silti luotu monissa paikoissa. Sastamalassa Pirkanmaalla hoitajia on koulutettu kinestetikkaan eli voimavaralettoiseen hoitoon. Ideana on, että vanhuksen pienetkin voimavarat otetaan käyttöön ja tämä voi osallistaa itse arjen tekemiseen vaikka olisikin huonokuntoinen.

Fyysinen läheisyys tuo turvallisuudentunnetta.

Läheiseltä se näyttääkin, kun Tupahoivan johtaja Auli Härkälä esittelee, miten asukas siirretään sängystä pyörätuoliin. Ensimmäinen asukas ikään kuin liikuu Härkälän oteilla tämän syliin ja siitä edelleen tuoliin. Liikkeet ovat sulavat ja kevyet, ei puhinaa eikä hikeä.

”Tämä on kaikille eli asukkaille ja meille hoitajille miellyttävämpi tapa siirtää heitä paikasta toiseen”, Härkälä sanoo. Arkitoimien sujuvuutta autetaan myös laululla ja musiikilla. Uusi hoitokulttuuri on lisännyt vanhus-ten elämänlaatua. Se on myös tuonut hoitajien työntekoon uudenlaista mielekkyyttä ja tehoa. Härkälän mukaan uudet käytännöt ovat esimerkiksi romahduttaneet hoitajien tukija liikuntaelinaivat ja sairauspoissaolot.

Uudet opit ovat levinneet Sastamalassa myös kunnalliseen vanhustenhoitoon. Kinestetikan avulla eri yksiköiden hoitajat ovat muuttaneet omaa toimintaansa – osa enemmän, osa vähemmän.

Vanhus-ten tehostetun palveluasumisen yksikössä Anninpirtissä työyhteisö on uudistanut hoitokulttuuriaan vuodesta 2013. Yhdessä on ruodittu toimintatapoja, hylätty huonoa ja säilytetty hyvää. Muutos ei ole ollut kivutonta, sillä välillä on itketty ja tehty lähtöäkin.

”Kukaan ei ole lähtenyt. Olemme opetelleet ratkaisukeisyyttä ja kasvaneet työyhteisönä. Kukaan ei halua palata takaisin vanhaan. Henkilökunta on sitoutunut tähän”, sanoo Anninpirtin esimies Auli Kanerva.

Anninpirtissäkin hoitajien sairauspoissaolot ovat vähentyneet merkittävästi. Myös hälytykset ovat vähentyneet, koska vanhus-ten turvallisuudentunne on kasvanut. Työyhteisössä on oivallettu, että pienienkin asian tekemisen on vanhukselle oman elämän hallintaa.

”Hoidamme helposti liian säteiksi. Asukkaiden toimintakyky

Saimi Mutka (vas.) ja Auli Härkälä tanssivat Tupahoiva-hoitokodissa.

laskee huomaamatta”, Kanerva sanoo.

”Tämä on oravanpyörä, joka on tuonut tosi paljon hyvää. Olemme vasta raappaaneet pintaa. Matka jatkuu.”

Uusi tiukempi hoitajamitoitus arveluttaa silti myös Sastamalassa. Kanervan mukaan henkilöstön vähennys lisää sairauspoissaoloja ja heikentäisi hoidon laatua.

”Jos meidän miehitys putoaisi 0,4:ään, joutuisin ottamaan jo-

kaiseen puutoksen sijaisen. Nyt kun miehitys on 0,6, voimme itse sijaistaa, mikä tekee siitä taloudellista. Tuplapalkat tekevät tämän raskaaksi”, Kanerva sanoo.

Tupahoivan Härkälä haluaisi levittää kinestetikan ”ilosanomaa” laajemminkin vanhustenhoitoon. Hän kuitenkin huomauttaa, ettei kehitysohjelmaan tehdä ihmeitä, jos hoitajia on liian vähän.

”Jossain kipuraja tulee vastaan.”

Sanottua

”Vanhus-ten omatoimisuus ja kuntoisuus menevät alaspäin kuin lehmän häntä. Faktisesti lyhennämme elämää.”
► Puheenjohtaja Silja Paavola, ammattiliitto Super

”Numeerinen mitoitus ei yksin anna kuvaa henkilöstön riittävydestä. Pitää tarkastella kokonaisuutta: mikä on asiakkaiden hoidon tarve, henkilöstön koulutus, toimitilat, työkäytännöt.”
► Erityisasiantuntija Eevaliisa Virnes, Kuntaliitto

”Paljon puhutaan hoidon laa-

dusta, mutta meidän pitäisi puhua vanhus-ten elämänlaadusta. Lähdetäänkö liikkeelle siitä, mikä on tälle ihmiselle hyvä elämä vai siitä, mitkä kaikki normit ja säädökset toimintaa säätelevät?”
► Johtaja Päivi Topo, Ikäinstituutti

”Säästöjä haettaessa haasteena on se, että palvelujen laadun ja turvallisuuden on oltava hyvällä tolalla. Yritetään löytää taloudellisen kestävyuden sekä sosiaalisen ja eettisen kestävyuden tasapaino.”
► Johtaja Päivi Vuotilainen, STM

Hoitavia käsipareja on kohta vähemmän

Sastamalassa on tehostettu hoitoa uudenlaisella hoitokulttuurilla, jossa vanhusta muun muassa siirrellään sylin kautta.

Minna Pölkki HS
Jukka Harju HS

VANHUSTENHOITOON on tulossa ensi vuonna muutos, joka näkyy hoitokotien arjessa.

Hallitus aikoo vähentää hoitajien vähimmäismitoituksen 0,5 hoitajasta 0,4 hoitajaan vanhusta kohden. Se tarkoittaa neljää hoitajaa kymmentä vanhusta kohden. Työntekijöiden määrä jakautuu vuoroihin eli tämä määrä hoitajia ei ole samaan aikaan töissä.

Moni pelkää, että vähennys näkyy vanhusten hoidon laadussa. Hoitajia edustava ammattiliitto Super järjestää uudistusta vastustavan mielenosoituksen Helsingin Kansalaisatorilla torstaina. Superin selvityksen mukaan 93 prosenttia hoitajista on huolissaan vanhusten hoidon laadusta.

Ikäinstituutin johtaja Päivi Topo on huolissaan siitä, että vanukset tulevat hoitoyksiköihin yhä iäkkäämpinä ja huonokuntoisempina.

”Mitoitusluvuihin ollaan me-

Fakta

Hoitajamitoitus laskee 0,4:ään

- Hoitajien vähimmäismitoitus on laskemassa 0,5:sta 0,5–0,4:ään. Vuonna 2014 tehostetussa palveluasumisen yksiköissä hoitajamitoitus oli keskimäärin 0,62.
- Mitoituksen lasketaan koulutetut hoitoyöntekijät, joista valtaosa on lähihoitajia. Mukaan lasketaan myös hoiva-avustajat ja laitospalveluiden tekemänsä hoitoyöntönsä.
- Laatusuosituksissa tulee uudistuksia myös asumiseen ja palvelurakenteeseen.
- Uusi hoitajamitoitus on kirjattu hallitusohjelmaan ja ensi vuoden talousarvioon.
- Hallitus hakee yhteensä 70 miljardin euron säästöjä, johon yksi keino on hoitajamitoituksen lasku.

Tupahoiva-hoitokodissa hoitajat ovat fyysisesti hyvin lähellä hoidettaviaan. Riikka Jokinen laittaa Iiris Erkkälän sylinsä kautta makuulle.